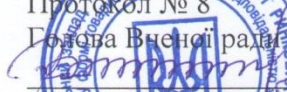

КОЛЕДЖ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ВНЗ «Київський
університет ринкових відносин»
«25» квітня 2024 р.
Протокол № 8
Голова Вченої ради ректор
 Ірина ЧЕРЕВАНЬ

ПРОГРАМА
кваліфікаційного екзамену
підсумкової атестації
здобувачів фахової передвищої освіти

освітньо-професійна програма
спеціальність
галузь знань

«Менеджмент»
073 «Менеджмент»
07 «Управління та адміністрування»

Київ 2024

Укладачі:

Кулік А.В., кандидат економічних наук, доцент, викладач циклової комісії з фінансів і підприємництва Коледжу ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»

Бородіна О.М., кандидат економічних наук, доцент, викладач циклової комісії з фінансів і підприємництва Коледжу ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»

Програму кваліфікаційного екзамену підсумкової атестації здобувачів фахової передвищої вищої освіти освітньо-професійної програми Менеджмент, спеціальності 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» розглянуто і затверджено на засіданні науково-методичної ради 24 квітня 2024 р., протокол № 6

ВСТУП

Освітньо-професійною програмою Менеджмент підготовки здобувачів фахової передвищої освіти передбачено атестацію випускників у формі кваліфікаційного іспиту.

Кваліфікаційний іспит – це підсумковий етап навчання за освітньо-професійною програмою «Менеджмент», який засвідчує ступінь сформованості компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

Мета кваліфікаційного іспиту – оцінювання рівня знань, умінь та навичок-компетентностей випускників за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр».

Завдання кваліфікаційного іспиту – виявити рівень та якість підготовки здобувачів, ступінь оволодіння ними загальними і спеціальними (фаховими) компетентностями, які будуть сприяти його соціальній мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці; формування соціально-особистісних якостей випускників; здобуття професійно-орієнтованих знань, вмінь і здатності фахово вирішувати типові професійні завдання у галузі менеджменту, а також подальшого опанування освітнього ступеня «бакалавр».

1. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Для здобувачів фахової освіти ОПП «Менеджмент» підсумкова атестація відбувається шляхом складання кваліфікаційного екзамену.

До програми кваліфікаційного екзамену включаються завдання з п'яти обов'язкових компонентів професійної та практичної підготовки. Програма перевірки знань кваліфікаційного іспиту містить дисципліни професійної підготовки: менеджмент; організація виробництва; господарське право; маркетинг; економіка підприємства.

Складання екзамену відбувається шляхом виконання тестових завдань на платформі Google forms.

Оцінювання успішності студента при складанні атестаційного екзамену здійснюється за шкалою, наведеною нижче.

90-100 балів – відмінно

75-89 балів – добре

60-74 бали – задовільно

0-59 бали - незадовільно

2. ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Розділи програми складено на основі програм дисциплін, що увійшли до складу кваліфікаційного екзамєну.

Під час підготовки до екзамєну рекомендується користуватися літературою, список якої наведено в програмі.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ *змістовні модулі дисциплін*

МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність і роль управління та менеджменту.

Історія розвитку менеджменту. Сутність категорій “управління” і “менеджмент”. Менеджери і підприємці — ключові фігури ринкової економіки. Інструменти менеджменту: ієрархія; організаційна культура; ринок. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність.

Особливості менеджменту в економічно розвинених країнах: північноамериканська модель менеджменту; західноєвропейська модель менеджменту; японська модель менеджменту. Концептуальні моделі сучасного менеджменту.

Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні. Закони та закономірності менеджменту. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична школа управління; школа людських стосунків; школа виробничої демократії; школа поведінкових наук. Особливості сучасної фази розвитку науки менеджменту. Напрями наукового формування вітчизняної моделі менеджменту.

Тема 2. Організації як об’єкти управління

Поняття організації. Сутність і основні риси формальної організації. Причини виникнення, принципи функціонування організацій. Складові категорії “організація”.

Внутрішнє середовище організації, взаємозв’язок внутрішніх змінних. 6 Зовнішнє середовище організації. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Класифікація виробничо-господарських організацій.

Підприємство — виробничо-правова форма виробничо-господарської організації. Види і статус підприємств в Україні

Тема 3. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їх взаємозв’язок. Класифікація планів організації. Етапи процесу планування: визначення місії та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації;

розроблення стратегії.

Базові стратегії. Економіко-організаційний зміст оперативного планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 4. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту.

Сутність організаційної діяльності, її місце в системі управління. Поняття і складові організаційної діяльності. Командний ланцюжок. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація і децентралізація. Процес делегування повноважень і відповідальності.

Департаменталізація: функціональна; продуктова; географічна; за процесами; за клієнтами. Команди з перехресними функціями. Взаємодія і взаємовплив структур організації.

Сутність організаційної структури управління, її роль у досягненні мети. Елементи структури. Характеристика основних видів організаційних структур управління. Лінійні і функціональні організаційні структури управління. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна; дивізійна; матрична. Функціональний підхід до формування організаційних структур менеджменту. Цільовий підхід до формування організаційних структур.

Тема 5. Мотивування як загальна функція менеджменту

Поняття мотивування як функції менеджменту. Теорії мотивування: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двочинникова теорія Фредеріка Герцберга, теорії Х та Y Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей). Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата, система винагород і премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу і морального стимулювання.

Тема 6. Контролювання і регулювання як загальні функції менеджменту

Поняття контролю, його місце в системі управління. Завдання контролю: пристосування до зміни середовища; обмеження нагромадження помилок; подолання складних організаційних проблем; мінімізація затрат. Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль.

Етапи контролювання: затвердження стандартів; оцінка виконання; порівняння показників виконання за стандартами; внесення коректив. Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю: попередній контроль; поточний контроль; підсумковий контроль. Фінансовий контроль. Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання. Поняття регулювання та його місце в системі управління. Функція менеджменту “оперативне регулювання”.

Тема 7. Управлінські рішення

Сутність управлінських рішень. Типи управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень: ухвалення рішень за умов визначеності; ухвалення рішень в умовах ризику; ухвалення рішення за умов невизначеності. Етапи раціонального ухвалення управлінського рішення: виявлення та визначення ситуації, що потребує вирішення; визначення варіантів; оцінка варіантів; вибір оптимального варіанта; впровадження обраного варіанта; оцінка результатів.

Поведінкові аспекти ухвалення управлінського рішення. Адміністративна модель ухвалення рішення. Політичні чинники в ухваленні рішення. Етика й ухвалення управлінського рішення. Групове ухвалення рішення в організаціях. Форми групового ухвалення рішення.

Тема 8. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її сутність та значення в менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги до інформації. Особливості надходження, утворення і використання інформації на рівнях менеджменту.

Носії, операції та процедури оброблення інформації у процесі менеджменту. Поняття і характеристика комунікацій. Комунікативний процес, його елементи та етапи. Різновиди комунікацій. Комунікації між організацією та середовищем. Міжрівневі комунікації в організації. Комунікації між керівником і підлеглими. Комунікації між керівником і робочою групою. Поняття про трансакції. Методи вдосконалення комунікацій. Методи вдосконалення міжособистісних комунікацій. Підвищення ефективності інформаційного обліку.

Тема 9. Управління персоналом

Система роботи з персоналом. Ринок праці, трудові ресурси. Класифікація персоналу за категоріями. Аналіз концепцій управління персоналом. Кадрова політика. Типи влади в суспільстві. Стилi керівництва. Концептуальні кадрові документи. Сучасна кадрова політика в Україні. Підбір персоналу. Розрахунок потреби в персоналі. Моделі робочих місць. Професійний відбір персоналу. Формування резерву кадрів. Оцінка персоналу. Оцінка потенційного працівника. Оцінка індивідуального внеску. Атестація кадрів. Розстановка персоналу. Типові моделі кар'єри. Планування кар'єри. Рух персоналу. Навчання персоналу. Система багаторівневої освіти. Професійна підготовка. Підвищення кваліфікації. Структура персоналу: організаційна; функціональна; рольова; соціальна; штатна. Регламентація управління персоналом. Правила внутрішнього розпорядку. Положення про підрозділи. Посадові інструкції. Організація праці. Організація робочого місця. Цільове планування. Техніка особистої праці. Нормування праці.

Тема 10. Керівництво і лідерство

Поняття і загальна характеристика керівництва. Типи керівників. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Взаємозв'язок загальних функцій менеджменту з функціями керівника. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Влада в менеджменті. Форми і баланс влади. Форми влади

керівника. Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. Теорії лідерства. Теорія підходу з позиції особистих якостей. Теорія поведінкового підходу. Теорія ситуаційного підходу. Особливості національних систем керівництва.

Тема 11. Менеджмент груп і команд

Групи і команди в організаціях. Типи груп і команд: функціональна група; неформальна група; цільова група. Причини об'єднання людей у групи і команди: особиста зацікавленість; діяльність груп; мета групи; потреба приналежності; вигода. Стадії розвитку груп і команд. Характеристика груп і команд. Структура обов'язків. Норми поведінки. Згуртованість. Формальне та неформальне лідерство. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти. Природа конфліктів. Причини конфліктів. Керування конфліктами в організаціях. Контролювання конфліктів. Заохочення конфліктів. Вирішення та обмеження конфліктів.

Тема 12. Відповідальність та етика в менеджменті

Сутність відповідальності та етики в менеджменті. Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність і як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Переваги і недоліки соціальної відповідальності. Сутність і значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків і дій людей. Причини неетичної поведінки. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки

Список рекомендованих джерел

1. Гріффін Р., Яцура В. Основи менеджменту: Підручник / Наук. ред. В. Яцура, Д. Олесневич. — Львів: БаК, 2001. — 624 с.
2. Завадський Й. С. Менеджмент = Management. Т. 1. — 2-ге вид. — К.: Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 1998. — 542 с.
3. Кузьмін О. Є, Мельник О. Г. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. — 416 с.
4. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник. — К.: Академвидав, 2003. — 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

Тема 1. Виробнича структура підприємства.

Поняття про виробничу структуру підприємства. Загальна структура підприємства. Виробнича структура підприємства. Фактори, які визначають виробничу структуру підприємства. Структура основного виробництва. Показники, що характеризують структуру підприємства. Організація промислового підприємства у просторі. Принципи його побудови. Шляхи

вдосконалення виробничої структури. Вивчення оптимальних розмірів підприємства. Поглиблення спеціалізації основного виробництва. Розширення кооперації з обслуговування виробництва.

Тема 2. Виробничий процес та його організація у часі.

Виробничий процес. Основний виробничий процес. Рациональна організація виробничого процесу. Організація виробничого процесу у часі. Виробничий цикл, його структура. Визначення тривалості виробничого циклу. Фактори, що впливають на тривалість виробничого циклу. Шляхи скорочення виробничого циклу.

Тема 3. Типи та методи організації виробництва.

Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика. Одиничний тип виробництва. Серійний тип виробництва. Масове виробництво. Методи організації виробництва. Організація непотокового виробництва. Організація потокового виробництва.

Класифікація поточкових ліній: за номенклатурою виробів; за методом обробки деталей; за ступенем безперервності виробництва; за способом підтримки такту; за охопленням виробництва; організація автоматизованого виробництва. Основні напрямки автоматизації виробництва.

Тема 4. Організація оперативно-виробничої та ритмічної роботи підприємства.

Ритмічність виробництва та її визначеність. Зміст, задачі, склад та системи оперативно-виробничого планування. Оперативно-виробниче планування. Оперативно-виробниче планування в масовому виробництві, в серійному виробництві, в одиничному. Оперативне регулювання виробництва та його організація.

Тема 5. Виробнича потужність підприємства та методи її визначення

Поняття виробничої потужності підприємства. Фактори, які її визначають. Розрахунок виробничої потужності підприємства. Показники використання виробничої потужності. Шляхи підвищення ефективності використання виробничих потужностей підприємства.

Тема 6. Організація підготовки виробництва до випуску нової продукції.

Сутність науково-технічної підготовки виробництва. Її задачі та етапи. Конструкторська підготовка виробництва. Стадії конструкторської підготовки. Технологічна підготовка виробництва. Стадії технологічної підготовки. Організаційно-економічна підготовка виробництва. Стадії організаційно-економічної підготовки. Напрямки прискорення технічної підготовки виробництва. Організація промислового освоєння нової продукції на підприємстві.

Тема 7. Організація обслуговування виробництва інструментом і технологічним оснащенням.

Склад та задачі виробничої інфраструктури. Основні напрямки вдосконалення організації допоміжних господарств підприємства. Склад та задачі інструментального господарства на підприємстві. Методи організації та управління інструментальним господарством. Планування та забезпечення потреби в інструменті. Використання ЕОМ для механізації планових та розрахункових робіт. Шляхи вдосконалення організації інструментального господарства на підприємстві.

Тема 8. Організація обслуговування виробництва ремонтом технологічного обладнання.

Склад, значенні та задачі ремонтного господарства на підприємстві. Система технічного обслуговування та ремонту обладнання. Організація та управління ремонтною службою на підприємстві. Планування ремонту обладнання. Шляхи вдосконалення ремонтного виробництва.

Тема 9. Організація енергетичного господарства підприємства.

Склад, значення та задачі енергогосподарства. Організація та управління енергозабезпеченням підприємства. Прогнозування та планування енергоспоживання. Шляхи економії енергоресурсів на підприємстві.

Тема 10. Організація транспортного та складського обслуговування виробництва.

Склад та задачі транспортно-складського господарства на підприємстві. Організація та планування транспортних перевезень. Планування роботи транспорту. Механізація та автоматизація транспортних та навантажувально-розвантажувальних робіт. Організація тарно-складського господарства. Напрямки раціоналізації транспортно-складського господарства.

Тема 11. Організація матеріально-технічного забезпечення підприємства.

Структура і функції матеріально-технічного забезпечення підприємства. Організація поставок матеріальних ресурсів на підприємстві. 9 Організація забезпечення виробничих підрозділів підприємства. Управління виробничими запасами. Логістичний підхід до управління матеріальними потоками на підприємстві.

Тема 12. Організація збуту на підприємстві.

Структура і функції служби збуту на підприємстві. Зміст комерційної роботи з планування збуту продукції. Рекламна діяльність та стимулювання попиту на продукцію підприємства.

Тема 13. Організація контролю якості продукції на підприємстві.

Якість продукції, показники та оцінки її рівня. Сертифікація продукції

підприємства. Міжнародна стандартизація продукції підприємства. Міжнародна стандартизація. Система управління якістю продукції. Організація технічного контролю на підприємстві.

Тема 14. Проектування та вдосконалення організації виробництва на підприємстві.

Проектування організації виробництва. Основні резерви розвитку виробництва, їх сутність та класифікація. Дослідження стану організації виробництва на підприємстві. Джерела одержання інформації про стан організації виробництва. Розробка плану вдосконалення організації виробництва

Список рекомендованих джерел

1. Бахтінова А. П., Гиль О. О., Гришина Л. О. Організація виробництва: практикум: навч. посіб. - Л.: Новий Світ-2000, 2011. - 216 с.
2. Васильков В.Г. Організація виробництва: навч. посіб./ Васильков В. Г. - 2-ге вид. без змін. - К.: КНЕУ, 2008. - 524 с.
3. Галушак М. П., Оксентюк А. О., Гевко І. Б. Організація виробництва у прикладах та задачах: навч. посіб. - К.: Кондор, 2010. - 214 с.
4. Гриньова В. М., Салун М. М. Організація виробництва: підруч. - К.: Знання, 2009. - 582 с.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Тема 1. Поняття публічного господарського права

Поняття публічного господарського права як галузі права. Предмет публічного господарського права. Поняття, ознаки та принципи здійснення господарської діяльності. Види господарської діяльності. Поняття і види відносин, що регулюються господарським правом. Особливості публічних господарсько-виробничих, організаційно-господарських. Методи правового регулювання публічних господарських відносин. Відмежування публічних господарських відносин від інших видів відносин. Публічне господарське право як галузь правової науки. Поняття і система публічного господарського права як навчальної дисципліни.

Тема 2. Джерела публічного господарського права

Поняття і види джерел публічного господарського права. Поняття, ознаки та особливості господарського законодавства. Поняття і співвідношення імперативних і диспозитивних норм у господарсько-правовому регулюванні. Система публічного господарського права України. Конституційні засади правопорядку у сфері господарювання. Господарський кодекс як основне джерело публічного господарського права. Система господарського кодексу. Закони і підзаконні нормативні акти як джерела публічного господарського права. Відомчі та регіональні нормативні акти. Локальні акти суб'єктів господарювання. Звичай ділового обороту та правила професійної етики у

конкуренції як джерела публічного господарського права. Значення актів Конституційного суду України, вищих судових органів і судової практики. Офіційне опублікування нормативних актів і його значення. Дія господарського законодавства у часі, в просторі та за колом осіб. Питання вдосконалення господарського законодавства.

Тема 3. Правовий статус публічних корпоративних утворень

Акціонерне товариство: поняття, види. Порядок створення акціонерних товариств. Статутний фонд акціонерного товариства Майно і майнові права в акціонерному товаристві. Акція: поняття, види. Придбання та підписка на акції. Правовий режим дивідендів. Основні принципи організації управління акціонерним товариством. Порядок скликання загальних зборів, їх правомочність та компетенція. Виконавчо-контролюючі органи акціонерного товариства, розподіл повноважень між ними. Поняття товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю. Статутний фонд товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю. Органи управління товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю. Вихід та відступлення частки учасника товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю.

Тема 4. Публічні зобов'язання суб'єктів господарювання

Поняття публічного зобов'язання. Поняття, ознаки та підстави виникнення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань: майново-господарські, організаційно-господарські, соціально-комунальні, публічні. Виконання господарських зобов'язань. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Недійсність господарського зобов'язання. Припинення господарських зобов'язань.

Тема 5. Участь держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в господарській діяльності

Держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання. Рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування з фінансових питань, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів, а також з адміністративних та інших відносин управління, крім організаційно-господарських, в яких орган державної влади або орган місцевого самоврядування є суб'єктом, наділеним господарською компетенцією. Господарська компетенція органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Безпосередня участь держави, органів державної влади та органів місцевого самоврядування у господарській діяльності.

Тема 6. Форми реалізації державою економічної політики

У сфері господарювання держава здійснює довгострокову (стратегічну) і поточну (тактичну) економічну і соціальну політику, спрямовану на реалізацію та

оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення в цілому. Економічна стратегія. Економічна тактика. Правове закріплення економічної політики.

Тема 7. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

Державне замовлення. Держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності. Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання. Умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності. Встановлення та скасування пільг і переваг у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання. Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності. Державне замовлення. Державний контракт. Поставки продукції для пріоритетних державних потреб забезпечуються за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел фінансування, що залучаються для цього, в порядку, визначеному законом. Засади та загальний порядок формування державного замовлення на поставку (закупівлю) продукції, виконання робіт, надання послуг для задоволення пріоритетних державних потреб. Особливості відносин, що виникають у зв'язку з поставками (закупівлю) для пріоритетних державних потреб сільськогосподарської продукції, продовольства, озброєння та військової техніки, а також інших спеціально визначених (специфічних) товарів.

Тема 8. Ліцензування, патентування та квотування у господарській діяльності

Ліцензування, патентування певних видів господарської діяльності та квотування є засобами державного регулювання у сфері господарювання, спрямованими на забезпечення єдиної державної політики у цій сфері та захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів. Правові засади ліцензування, патентування певних видів господарської діяльності та квотування визначаються виходячи з конституційного права кожного на здійснення підприємницької діяльності. Відносини, пов'язані з ліцензуванням видів господарської діяльності. Торговий патент. Порядок квотування виробництва та/або обігу (включаючи експорт та імпорт), а також розподілу квот.

Тема 9. Обмеження монополізму та сприяння змагальності у сфері господарювання

Державна політика у сфері економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності та захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції здійснюється уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Правила конкуренції та норми антимонопольного регулювання.

Тема 10. Господарсько-правова відповідальність

Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності. Види господарсько-правової відповідальності. Функції та підстави господарсько-правової відповідальності. Господарське правопорушення. Досудовий та судовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності. Принципи, межі та строки застосування господарсько-правової відповідальності. Форми господарсько-правової відповідальності. Штрафні та оперативно-господарські санкції: розмір, порядок застосування. Адміністративно-господарські санкції: види, строки застосування, гарантії прав суб'єктів господарювання у разі неправомірного застосування.

Тема 11. Правове регулювання інвестиційної діяльності

Поняття інвестиції, інвестиційної діяльності. Законодавче регулювання інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Особливості визначення кола суб'єктів інвестиційної діяльності: учасники та інвестори інвестиційного процесу. Види правових режимів для іноземних суб'єктів господарської діяльності. Характеристика національного, спеціального режиму, режиму найбільшого сприяння. Види та функції державних гарантій прав іноземних інвесторів на території України. Характеристика об'єктів інвестування: основні та оборотні кошти підприємств, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, об'єкти інтелектуальної власності та інші майнові права. Об'єкти, в які заборонено вкладати інвестиційні кошти. Поняття та види інвестиційних договорів. Специфічний предмет та мета інвестиційного договору. Зміст інвестиційного договору: істотні та звичайні умови. Форми інвестиційного договору. Модифікації письмової форми інвестиційного договору.

Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність

Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність. Право підприємств на зовнішньоекономічну діяльність. Умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності. Принципи зовнішньоекономічної діяльності. Реєстрація суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічні угоди. Форми та умови зовнішньоекономічних договорів. Міжнародні правила по тлумаченню термінів «ІНКОТЕРМС». Посередники в міжнародній торгівлі. Види посередників: звичайні посередники, повірені, комісionери, консигнатори, торгові агенти, збутові посередники. Агент, що прийняв на себе делькредере. Агент з виключними правами. Агент внаслідок необхідності.

Тема 13. Спеціальні режими господарювання

Правовий режим спеціальних (вільних) економічних зон. Роль зон спільного підприємництва в розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Види спеціальних (вільних) економічних зон. Законодавство України про спеціальні (вільні) економічні зони. Визначення і мета створення спеціальних (вільних) економічних зон. Статус, строк і територія спеціальних (вільних) економічних

зон. Типи спеціальних (вільних) економічних зон. Порядок створення спеціальних (вільних) економічних зон. Документи про створення спеціальних (вільних) економічних зон. Управління спеціальними (вільними) економічними зонами. Митні, податкові, та валютно-фінансові умови функціонування спеціальних (вільних) економічних зон. Система державних гарантій інвесторам. Порядок в'їзду і виїзду в спеціальні (вільні) економічні зони.

Список рекомендованих джерел

1. Вінник О.М. Господарське право: навч. посіб.- 2-ге вид., змін. та доп.- К.: Правова єдність, 2009.
2. Господарське законодавство України: 36. нормативних актів / Уклад. В. С. Щербина, О. В. Щербина. - К.: Атіка, 2001.
3. Господарське законодавство України: Навч. посіб./ Жук Л.А., Жук О. М., Неживець О. М. та ін.- К.: Кондор, 2007. 29
4. Господарське право: Практикум / В. С. Щербина, Г. В. Пронська, О. М. Вінник та інші; за заг. ред. В. С. Щербини. - К.: Юрінком Інтер, 2001.

МАРКЕТИНГ

Тема 1. Сутність маркетингу та його сучасна концепція

Сутність маркетингу та його визначення. Основні підходи до визначення маркетингу. Основні передумови виникнення маркетингової діяльності. Еволюція концепцій маркетингу. Основні функції маркетингу. Потреба як основна ідея маркетингу. Ієрархія потреб А. Маслоу. Цінності, основні види. Запити. Попит. Основні види попиту. Товар. Класифікація товарів. Вартість та задоволення.

Функціональне задоволення. Психологічне задоволення. Маркетингова комунікація, розподіл та ринок.

Концепція сучасного маркетингу. Послідовність: потреба — бажання — попит — обмін.

Суб'єкти маркетингу. Їх класифікація.

Тема 2. Система і характеристики сучасного маркетингу

Основні види маркетингу: залежно від цілей обміну; залежно від сфери застосування; за територіальною ознакою; залежно від ступеня ринкової орієнтованості; залежно від виду діяльності; залежно від особливостей суб'єкта; залежно від охоплення сегменту; за видами попиту (конверсійний, стимулюючий, креативний, ремаркетинг, синхромаркетинг, підтримуючий, демаркетинг, протидіючий).

Зовнішнє маркетингове середовище: мікросередовище та макросередовище. Складові зовнішнього середовища.

Внутрішнє середовище. Складові внутрішнього середовища.

Дослідження ринку та попиту. Поняття ринку. Кон'юнктурні дослідження.

Основні показники, що характеризують ринок. Типи ринків. Чиста або досконала конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополістична конкуренція.

Тема 3. Маркетингові дослідження

Сутність маркетингових досліджень. Мета маркетингових досліджень. Об'єкти маркетингового дослідження. Основні напрями маркетингових досліджень. Вимоги до маркетингових досліджень. Процедура маркетингових досліджень.

Сегментування споживчого ринку. Оцінка привабливості сегменту.

Маркетингові інформаційні системи. Класифікація маркетингової інформації. Загальна оцінка вторинної та первинної інформації.

Види маркетингових досліджень. Кабінетні та польові дослідження. Групи маркетингових методів дослідження.

Тема 4. Маркетингова товарна політика

Комплекс маркетингу. Товар. Ціна. Розподіл товару. Просування товару.

Поняття маркетингової товарної політики. Основні рішення в межах товарної політики.

Поняття товару. Класифікація товарів. Послуга як товар. Особливості маркетинг-послуг. Якість товару. Чотири рівні якості товару.

Упаковка товару. Внутрішня, зовнішня упаковка. Тара. Конкурентоспроможність товару. Показники якості товару.

Поняття асортименту товарів. Формування асортименту. Асортиментна концепція.

Товарна номенклатура підприємства. Виробничий асортимент. Торговий асортимент.

Тема 5. Планування нових товарів

Життєвий цикл товару. Сутність управління життєвим циклом товару. Розробка нового товару. Основні підходи до визначення нового товару. Основні етапи розробки нового товару. Причини невдач при виведенні нового товару на ринок.

Товарний знак (торгова марка). Значення товарного знаку. Основні функції товарного знаку.

Тема 6. Маркетингова цінова політика

Сутність маркетингової цінової політики. Основні цілі ціноутворення. Основні функції ціни. Види цін. Залежність цін від обороту. Залежність цін від впливу держави. Залежність цін від особливостей комерційного контракту. Ціни залежно від сфери діяльності. Ціни залежно від порядку відшкодування споживачем транспортних витрат.

Вибір методу ціноутворення залежно від ринкового стану.

Тема 7. Методи маркетингового ціноутворення

Методи ціноутворення. Методи, орієнтовані на витрати, на попит, на конкурентів. Етапи процесу ціноутворення.

Цінові стратегії. Стратегії, пов'язані з виведенням нового товару на ринок. Стратегії ціноутворення в межах товарної номенклатури.

Встановлення остаточної ціни. Варіанти коригування цін.

Сутність та зміст методів непрямого ціноутворення.

Тема 8. Маркетингова політика комунікацій

Сутність маркетингової політики комунікації. Основні функції маркетингової комунікації. Цілі маркетингової комунікативної політики. Комунікативні засоби, їх класифікація. Основні та синтетичні комунікативні засоби.

Процес маркетингової комунікації. Основні елементи процесу маркетингової комунікації. Рівні декодування. Важливість зворотного зв'язку у процесі комунікацій. Поняття перешкод, основні типи.

Тема 9. Комплекс маркетингових комунікацій

Комплекс просування товару. Цілі просування. Основні фактори, що впливають на просування. Основні підходи при складанні бюджету просування. Оцінка комплексу просування.

Реклама. Основні види реклами. Процес планування реклами.

Стимулювання збуту. Спрямованість стимулювання. Засоби стимулювання споживачів. Засоби стимулювання посередників. Засоби стимулювання власного торгового персоналу.

Персональний продаж. Паблік рилейшнз, його основні цілі.

Прямий маркетинг. Основні цілі прямого маркетингу. Форми прямого маркетингу.

Виставки та спонсорство. Інтегровані маркетингові комунікації в місцях продажу. Мерчандайзинг.

Тема 10. Маркетингова політика розподілу

Сутність політики розподілу. Мета політики розподілу та її завдання. Канал розподілу. Рівень каналу розподілу. Довжина каналу розподілу. Ширина каналу розподілу. Функції каналів розподілу.

Посередники. Класифікація посередників. Прямий збут. Опосередкований збут. Фактори, що впливають на вибір посередника.

Оптова торгівля. Форми оптових торговців. Роздрібна торгівля. Форми роздрібною торгівлі.

Маркетингові системи розподілу. Традиційна система розподілу.

Тема 11. Управління каналами розподілу

Фактори, що впливають на вибір каналів розподілу. Сутність управління каналами розподілу.

Вертикальні маркетингові системи. Основні форми вертикальної інтеграції:

корпоративні вертикальні маркетингові системи; адміністративні вертикальні маркетингові системи; договірні вертикальні маркетингові системи; добровільно створені системи; кооперативи роздрібних торговців; франчайзингові системи. Горизонтальні маркетингові системи. Багатоканальні маркетингові системи.

Стратегії розподілу товарів. Рішення щодо структури каналу та стратегії охоплення ринку. Стратегії впливу на посередників. Поняття логістики.

Тема 12. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства

Організація відділу маркетингу. Ланка управління. Ступінь (рівень) управління. Основні принципи організації відділу. Функції відділу маркетингу.

Організаційні структури відділу маркетингу. Основні типові моделі інтегрованих маркетингових структур. Функціональна структура відділу маркетингу. Регіональна структура. Товарна (продуктова) структура. Сегментна структура. Матрична організаційна структура.

Зв'язок маркетингових служб з іншими відділами підприємства.

Контроль маркетингової діяльності. Етапи процесу контролю.

Список рекомендованих джерел

1. Бородкіна Н. О. Маркетинг: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2007.- 362 с.
2. Буряк П. Ю. Маркетинг: Навч. посіб. / П. Ю. Буряк, Б. А. Карпінський, Я. Ю. Карпова. — К.: Професіонал, 2005. — 320 с.
3. Бутенко Н. В. Маркетинг: підручник. / Н. В. Бутенко — К.: Атіка, 2008. — 300 с.
4. Гаркавенко С. С. Маркетинг: підручник. / С. С. Гаркавенко — 6-те вид.— К.: Лібра, 2008. — 720 с

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Методи дослідження в економіці підприємства. Поняття підприємства. Характеристика підприємства як юридичної особи. Напрями діяльності підприємства. Підприємство з виробничо-технічної, організаційної, соціальної, економічної, інформаційної, екологічної, адміністративно-правової точок зору. Структуризація підприємства. Організаційна структура підприємства. Структура управління підприємства. Сутність підприємництва як форми господарювання підприємств. Ознаки підприємництва. Принципи підприємництва. Суб'єкти підприємництва.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Види підприємств залежно від форм власності. Види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду. Види підприємств залежно від кількості працюючих та обсягу валового доходу. Види підприємств залежно від правового статусу та форми господарювання. Види підприємств за територіальним підпорядкуванням. Види підприємств залежно

від структури виробництва. Класифікація господарських товариств. Особливості функціонування акціонерних товариств. Особливості функціонування товариств з обмеженою відповідальністю. Особливості функціонування товариств з додатковою відповідальністю. Особливості функціонування повних товариств. Особливості функціонування командитних товариств. Підприємства колективної власності. Фермерське господарство. Орендне підприємство. Державне унітарне підприємство. Державне комерційне підприємство. Казенні підприємства. Комунальне унітарне підприємство. Державне (комунальне) господарське об'єднання. Асоціація. Корпорація. Консорціум. Концерн. Інші форми об'єднань підприємств.

Тема 3. Структура та управління підприємством

Організація управління. Елементи системи управління. Апарат управління підприємством. Механізм управління підприємством. Принципи управління підприємством. Функції управління підприємством. Функцій управління виробництвом продукції. Методи управління підприємством. Зв'язки елементів структури управління. Лінійна структура управління підприємством. Лінійно-штабна структура управління підприємством. Функціональна структура управління підприємством. Дивізіональна структура управління підприємством. Матрична структура управління підприємством. Множинна структура управління підприємством.

Тема 4. Ринок і продукція

Сутність та функції ринку. Ринок чистої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Ринок чистої монополії. Умови, необхідні для здійснення обміну. Суб'єкти товарного ринку. Організаційно-економічні умови функціонування товарного ринку. Чинники, що визначають роль товарного ринку. Інфраструктура товарних ринків. Функції інфраструктури товарного ринку. Елементи інфраструктури товарного ринку. Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура» та «асортимент» продукції, що виробляється, «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства». Характеристика видів продукції. Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.

Тема 5. Планування діяльності підприємства

Сутність планування та плану. Основні принципи планування. Основні види планів підприємства. Перспективне планування. Середньостроковий план. Поточне планування. Директивні плани. Індикативні плани. Сутність стратегії діяльності підприємства. Основні завдання формування стратегії підприємства. Послідовність розробки стратегічного плану підприємства. Розділи стратегічного плану підприємства. Стратегія виживання. Стратегія стабілізації. Стратегія розвитку (росту). Стратегії концентрованого росту. Стратегії

інтегрованого розвитку. Стратегії диверсифікації діяльності. Стратегії перегруповання сил з метою підвищення ефективності. Розділи тактичних планів підприємства. Складові оперативного планування підприємства. Задачі оперативного планування. Система планів економічного та соціального розвитку підприємства. Соціально-трудові проблеми. Завдання плану соціального розвитку колективу. Методи складання планів соціального розвитку.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Сутність понять «трудові ресурси» та «персонал підприємства». Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві. Структура персоналу підприємства. Показники наявності та руху персоналу. Кадрова політика підприємства. Продуктивність праці та класифікація чинників, що на неї впливають. Сутність, функції та принципи заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок і окладів окремих працівників. Форми мотивації праці робітників. Форми та системи преміювання на підприємстві. Методи планування фонду оплати праці. Методика нормування витрат праці на підприємстві. Методичні інструменти аналізу чисельності працівників та фонду оплати праці підприємства. Поняття «гнучкого тарифу». Форми додаткової заробітної плати, особливості їх застосування на підприємствах з різними формами власності. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Планування потреб підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання.

Тема 7. Капітал підприємства

Сутність та види капіталу. Сутність авансованого та власного капіталу підприємства. Поняття та класифікація основних засобів. Фізичне та моральне зношення основних засобів. Показники економічної ефективності використання основних засобів. Функціональна роль матеріально-речових елементів основних виробничих фондів. Методика визначення суми амортизації основних фондів. Відтворення основних засобів підприємства, умови та форми здійснення. Сутність, склад та структура оборотних засобів. Показники ефективності використання оборотних засобів. Нематеріальні ресурси і активи підприємства. Вимоги до документального оформлення нематеріальних активів. Ефект від використання нематеріальних активів.

Тема 8. Інвестиції та інноваційна діяльність

Сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. Мета та завдання інвестиційної діяльності. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності. Реальні інвестиції. Фінансові інвестиції. Напрями фінансових інвестицій підприємства. Прямі та непрямі інвестиції. Приватні та державні інвестиції. Іноземні інвестиції. Виробничі інвестиції (капітальні вкладення). Відтворювальна та технологічна структура капітальних вкладень. Класифікація капітальних вкладень за призначенням, за способом здійснення будівельно-монтажних робіт, за джерелами фінансування, за формою власності. Абсолютна та порівняльна ефективність капітальних вкладень. Сутність та види інновацій. Локальні та

глобальні інновації. Інноваційний продукт. Вимоги до інноваційної продукції. Технопарк. Технополіс. Бізнес-інкубатор. Венчурні (ризикові) підприємства. Інноваційні процеси та джерела їх формування. Стадії інноваційного процесу. Логічні форми інноваційного процесу. Сутність інноваційної діяльності, суб'єкти й об'єкти. Види ефективності інноваційної діяльності. Сумарний економічний ефект від реалізації інноваційної діяльності. Вартісна оцінка результатів від впровадження інноваційних проєктів. Сутність науково-технічного прогресу. Еволюційна форма НТП. Революційна форма НТП. Науково-технічна революція (НТР). Ряд особливостей НТР. Технічний напрям НТП. Технологічний напрям НТП. Агрохімічний напрям НТП. Біологічний напрям НТП. Організаційно-економічний напрям НТП. Оцінка економічної ефективності НТП.

Тема 9. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Поняття та характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Технічний розвиток виробництва. Поняття, види та чинники формування виробничої потужності підприємства. Методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Використання виробничої потужності підприємства. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Чинники, що впливають на ефективне використання виробничої потужності підприємства. Фонд часу обладнання та методика його визначення. Визначення та аналіз динамічних показників виробничої потужності підприємства.

Тема 10. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Формування виробничого процесу та його структура. Види виробничих процесів. Принципи організації виробничих процесів. Види спеціалізації на підприємстві. Одиначне виробництво. Серійне виробництво. Масове виробництво. Порівняльна характеристика типів виробництва. Характеристика робочих місць згідно з типом виробництва. Методи організації виробництва. Потокове виробництво. Потокові лінії. Умови запровадження потокового виробництва. Виробничий цикл та його структура. Показники якості продукції. Методи визначення якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.

Тема 11. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Загальна характеристика витрат підприємства та їх класифікація. Поняття собівартості продукції. Індивідуальна собівартість. Галузева собівартість. Нормативна собівартість. Планова собівартість продукції. Фактична собівартість. Кошторисна собівартість. Цехова собівартість. Планування собівартості продукції. Статті та елементи калькуляції собівартості продукції. Методи калькулювання собівартості продукції. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Склад витрат виробництва та обігу, що включаються у собівартість продукції. Витрати, що не включаються у

собівартість продукції. Системи та методи внутрішнього контролю за поточними витратами. Кошторис витрат витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Тема 12. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Система оцінки обсягів продукції. Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства. Механізм формування доходів від операційної діяльності. Цінова політика як чинник формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Аналіз напрямів забезпечення ефективної цінової політики. Характеристика ціноутворюючих чинників. Планування доходів підприємства: поняття, завдання, етапи, методи. Особливості формування доходів від операційної діяльності в аграрному виробництві. Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства. Сутність, функції та значення прибутку. Джерела утворення прибутку та його розподіл. Механізм формування та використання чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства.

Тема 13. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності. Основні форми розвитку підприємств. Концепції та сучасні моделі розвитку підприємств. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів. Реструктуризація підприємств. Оперативна реструктуризація. Стратегічна реструктуризація. Часткова реструктуризація. Управлінська реструктуризація. Технічна реструктуризація. Організаційно-правова реструктуризація. Фінансова реструктуризація. Варіанти виконання реструктуризації. Тема 14. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства. Характеристика економічної безпеки та фактори впливу на економічну безпеку підприємства. Стратегія забезпечення економічної безпеки підприємства. Поняття про банкрутство підприємства. Види банкрутства підприємства. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Основні етапи порушення справи про банкрутство підприємства. Правові засади регулювання банкрутства підприємств в Україні. Санація суб'єктів господарювання. Цілі та форми санації. Класифікація санаційних заходів. Державна підтримка підприємствам в ході санації. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Особливості ліквідації підприємств. Форми ліквідації підприємств.

Список рекомендованих джерел

1. Бойчик І. М. Економіка підприємств: навч. посіб. – [2-ге вид., доп. І перероб.] / І.М. Бойчик. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.
2. Шваб Л. І. Економіка підприємства: □навч. посіб.□ / Л. І. Шваб. – К. : Каравела, 2007. – 568 с
3. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна – Київ: Ліра-К, 2015. – 498 с